

Velforeninger og frivillig arbeid i kommunene

Undersøkelse blant norske kommuner
11. – 22. oktober 2018

VELLENES
FELLESORGANISASJON

Telefon 94148897

post@vellenesfellesorganisasjon.no

www.velnett.no

www.facebook.com

Prosjektinformasjon

Formål:	Kartlegge kommunenes oppfatning av velforeningenes rolle i kommunene på ulike områder.
Dato for gjennomføring:	11. – 22. oktober 2018
Datainnsamlingsmetode:	Telefonintervju
Antall intervjuer:	150
Utvalg:	Med utgangspunkt i de 420 nåværende kommunene i Norge har vi intervjuet 150 kommuner. Alle kommuner er blitt oppringt, og vi har spurt om å få snakke med kultursjef, frivillighetskoordinator eller rådmann i kommunen. I 183 av kommunene har vi ikke lyktes å få snakke med rette vedkommende i løpet av intervjuperioden. Årsakene til dette er at vedkommende ikke har vært tilgjengelig når vi har ringt. Disse har vi forsøkt å ringe flere ganger uten å lykkes å få snakke med dem. Videre er det 87 av de vi har kommet i kontakt med som ikke har villet delta i undersøkelsen. Dette betyr at vi har fått intervju med 150 kommuner.
Vekting:	Resultatene er ikke vektet.
Feilmargin:	Resultatene må tolkes innenfor feilmarginer på +/- 3-6 prosentpoeng for hovedfrekvensene. Feilmarginene for undergrupper er større.
Oppdragsgiver:	Vellenes Fellesorganisasjon
Kontaktpersoner:	Erik Sennesvik
Respons konsulent:	Idar Eidset

Hovedtall oppsummert

Denne undersøkelsen har tatt sikte på å kartlegge kommunenes oppfatninger av velforeningenes rolle i lokalsamfunn og kommunene. Vi har intervjuet 150 kommuner. Det er i hovedsak kultursjefer (90 kommuner) og frivillighetskoordinatorer (40 kommuner) som har besvart undersøkelsen på vegne av kommunen. I noen tilfeller har vi intervjuet rådmenn (20 kommuner).

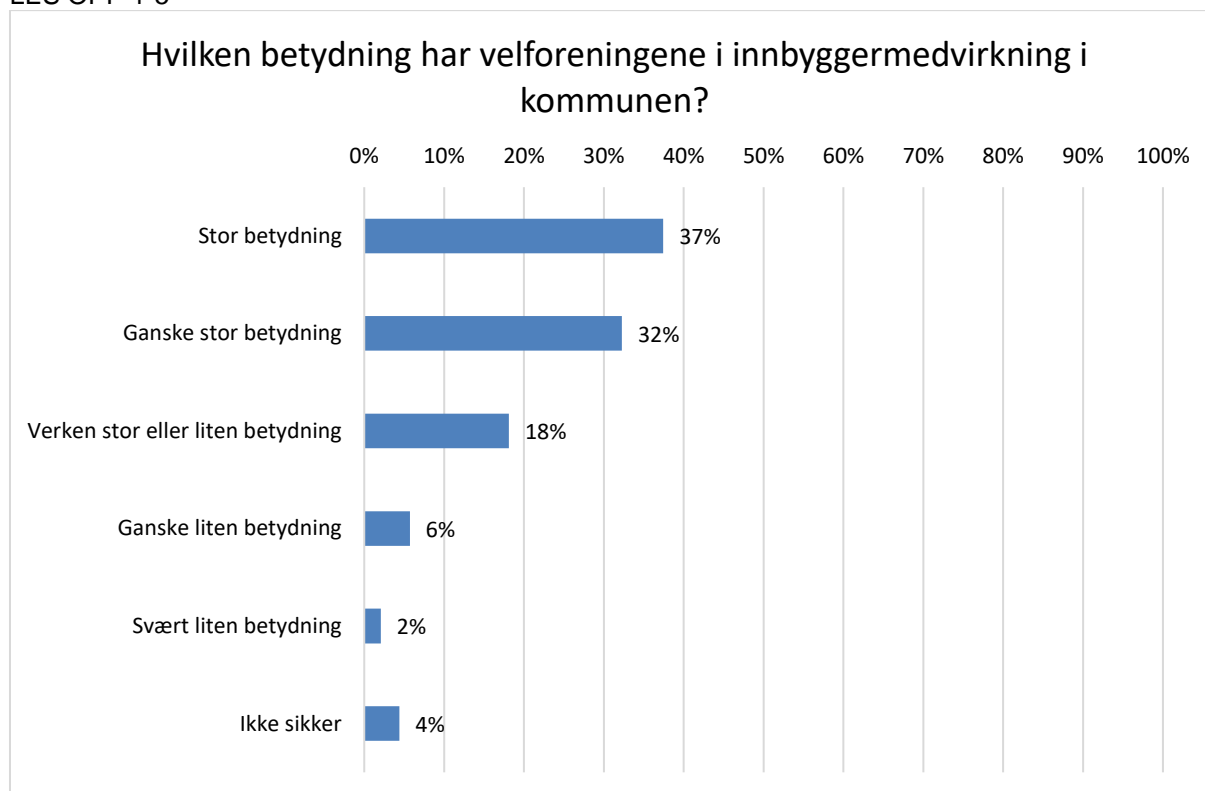
Nedenfor gjengis hovedfrekvensene fra undersøkelsen. Det er videre utarbeidet et tabellvedlegg med nedbrytninger av materialet. Resultatene som er brutt ned på region og kommunestørrelse er i noen grad kommentert i teksten. Pga. at både populasjonen av kommuner og utvalget vi har intervjuet er begrenset, skal en være noe tilbakeholden med å trekke for bastante konklusjoner utfra det nedbrutte materialet. Vi har delt inn kommunene i tre regioner: Østlandet, Sør- og Vestlandet, og Trøndelag/Nord-Norge. Kommunestørrelse er todelt: Under 10.000 innbyggere og 10.000 innbyggere eller mer.

Velforeningenes betydning for innbyggermedvirkning

Innledningsvis i undersøkelsen ønsket vi å se på velforeningenes rolle i saker som gjelder innbyggermedvirkning. Vi startet med å spørre kommunene hvilken betydning velforeningene har for innbyggerpåvirkning i kommunen.

1. Hvilken betydning har velforeningene i innbyggermedvirkning i kommunen?

LES OPP 1-5

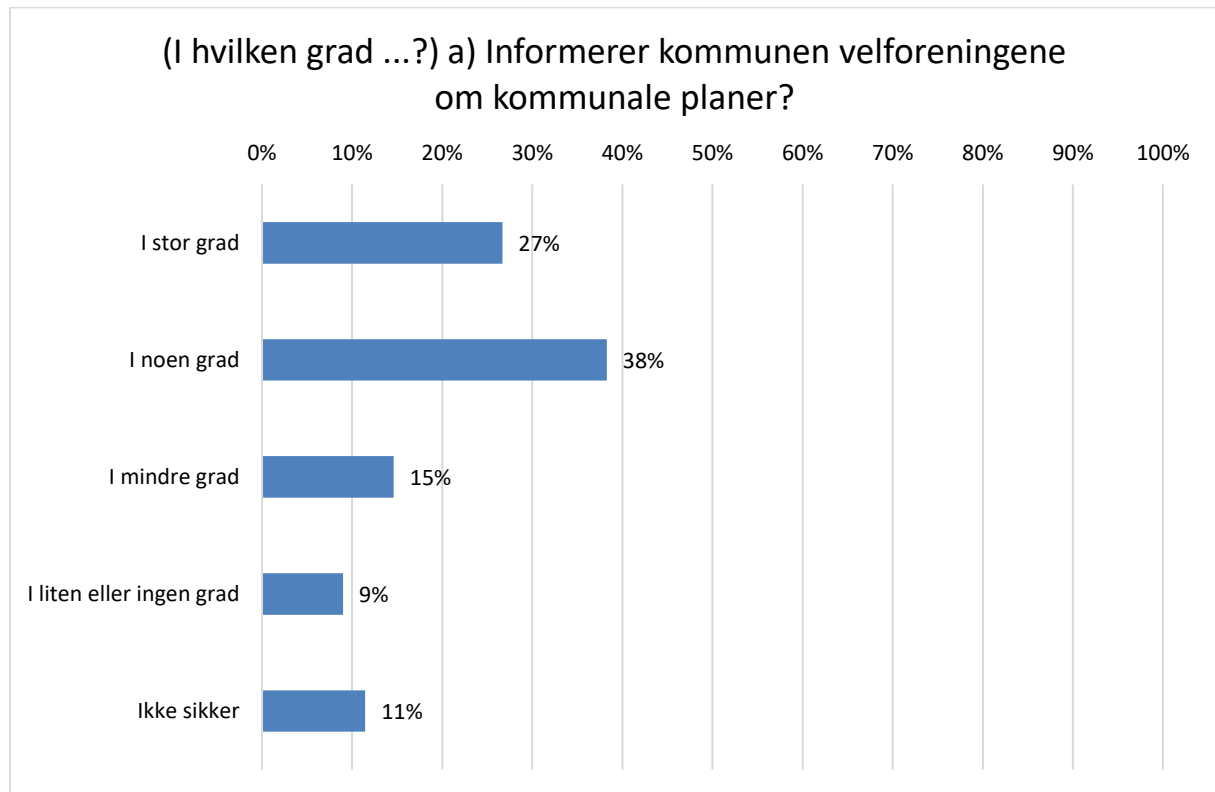
Alt i alt ser det ut til at velforeningenes rolle når det gjelder innbyggermedvirkning oppfattes som viktig av kommunene. 37 % svarer at velforeningene har stor betydning i dette, mens ytterligere 32 % mener de har ganske stor betydning. Til sammen kan en si at 7 av 10 kommuner oppfatter velforeningens rolle som betydningsfull for innbyggermedvirkning i kommunene. Bare 8 % mener de har liten betydning. Vi ser en viss tendens til at velforeningenes betydning oppfattes som litt større på Sør- og Vestlandet, enn i de øvrige landsdelene.

Kontakten mellom kommunen og velforeningene

I de påfølgende spørsmålene så vi nærmere på hvilke kontaktpunkter og relasjoner det er mellom velforeningene og kommunene.

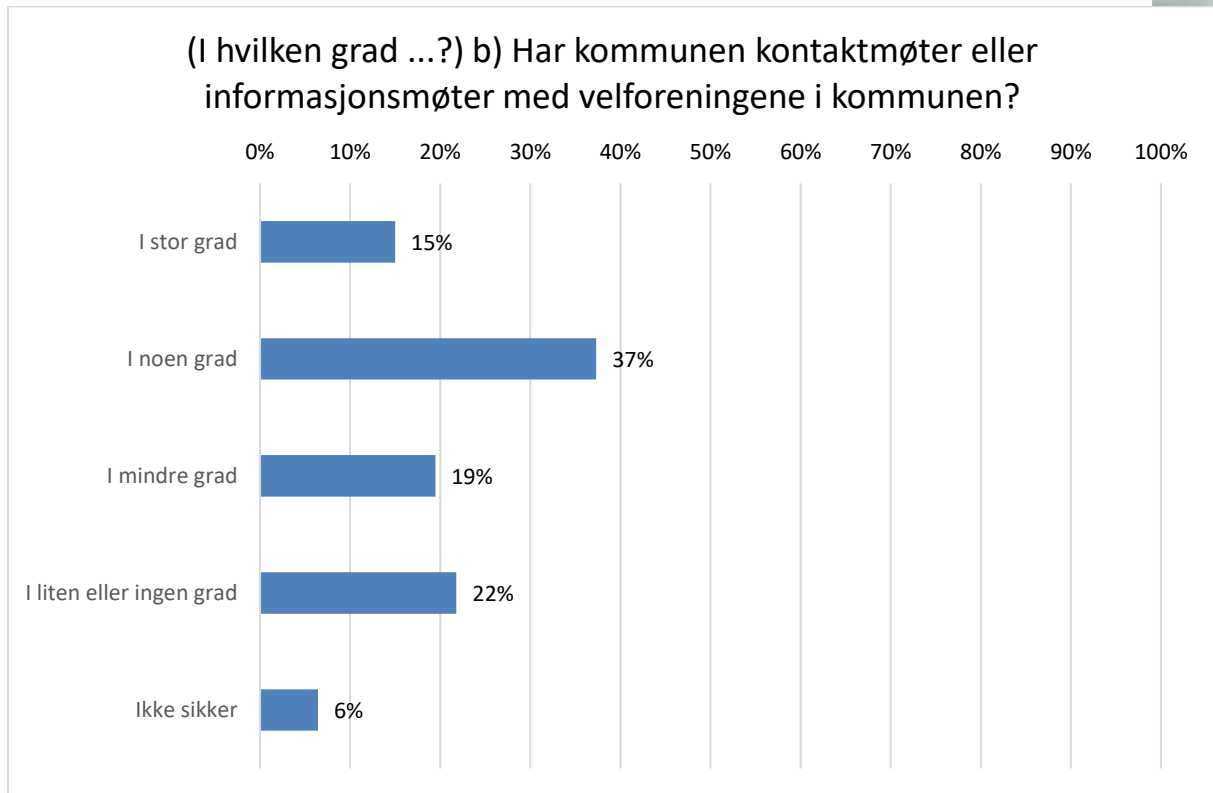
2. I hvilken grad ....?

a) Informerer kommunen velforeningene om kommunale planer?

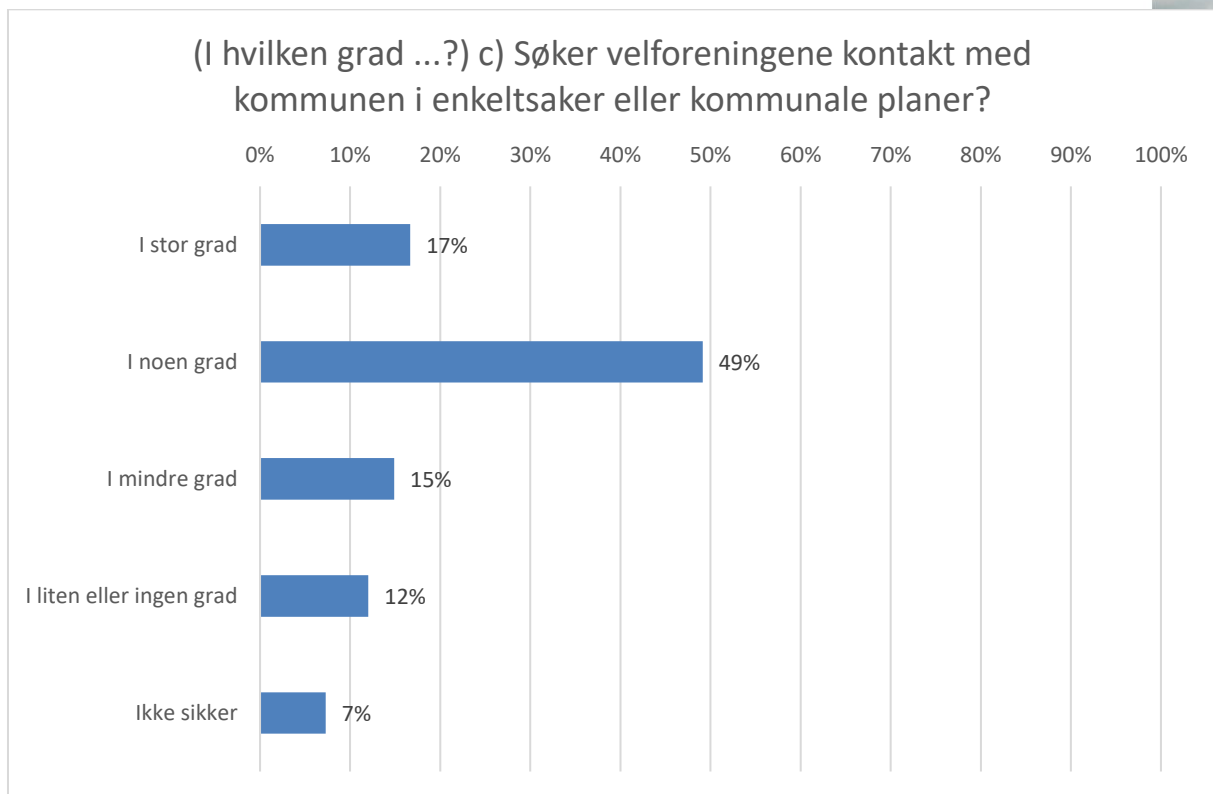
Det ser ut til å være litt varierende praksis når det gjelder i hvilken grad kommunene informerer velforeningene om kommunale planer. Riktignok svarer 27 % at de i stor grad informerer velforeningene om slike planer, og 38 % svarer at de i noen grad gjør det. Dette betyr at omtrent 2/3 av kommunene har en praksis med å informere velforeningene i alle fall i noen grad, noe som nok betyr at kommunen informerer om planer som berører områder der velforeningene må regnes som en part. 15 % svarer at de i mindre grad informerer velforeningene, mens 9 % gjør dette i liten eller ingen grad. Andelen som informerer velforeningene er her litt høyere blant kommunene på Østlandet.

b) Har kommunen kontaktmøter eller informasjonsmøter med velforeningene i kommunen?

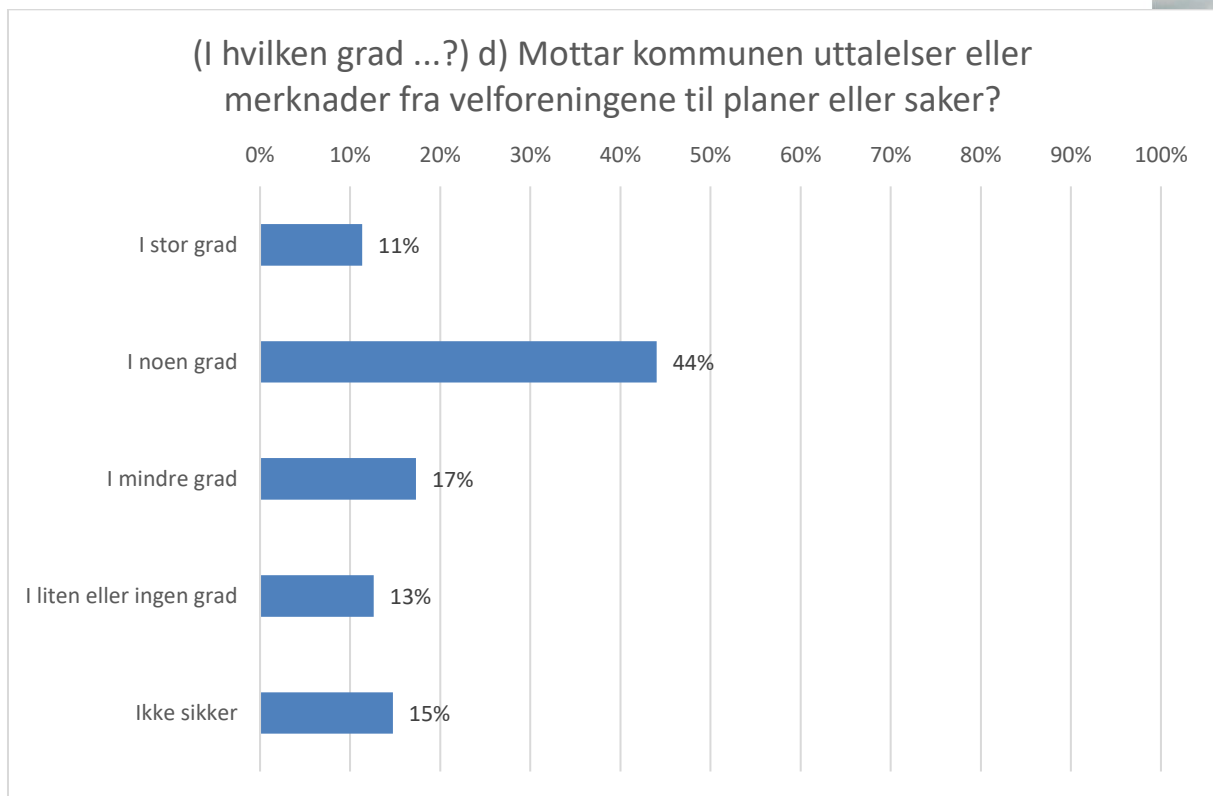
I hvilken grad man har kontakt- eller informasjonsmøter med velforeningene er varierer også en del. Men også her er det et flertall (52 %) som oppgir at de i alle fall i noen grad har slike møter. Det er imidlertid 41 % som oppgir at de i mindre eller ingen grad har slike møter. Igjen ser det ut til at det er kommunene på Østlandet som er best på å avholde slike møter. Der svarer 61 % at de i stor eller noen grad har kontakt- eller informasjonsmøter med velforeningene.

c) Søker velforeningene kontakt med kommunen i enkeltsaker eller kommunale planer?

I dette spørsmålet spurte vi om i hvilken grad velforeningene tar kontakt med kommunen i enkeltsaker eller kommunale planer. Dette sier noe om hvor aktive velforeningene er overfor kommunene. 2/3 av kommunene oppgir at velforeningene i stor eller noen grad selv søker kontakt med kommunen. Riktignok er det bare 17 % av kommunene som opplever dette i stor grad, mens 49 % svarer i noen grad. 27 % av kommunene opplever i mindre eller ingen grad at velforeningene søker kontakt med kommunen i enkeltsaker/kommunale planer.

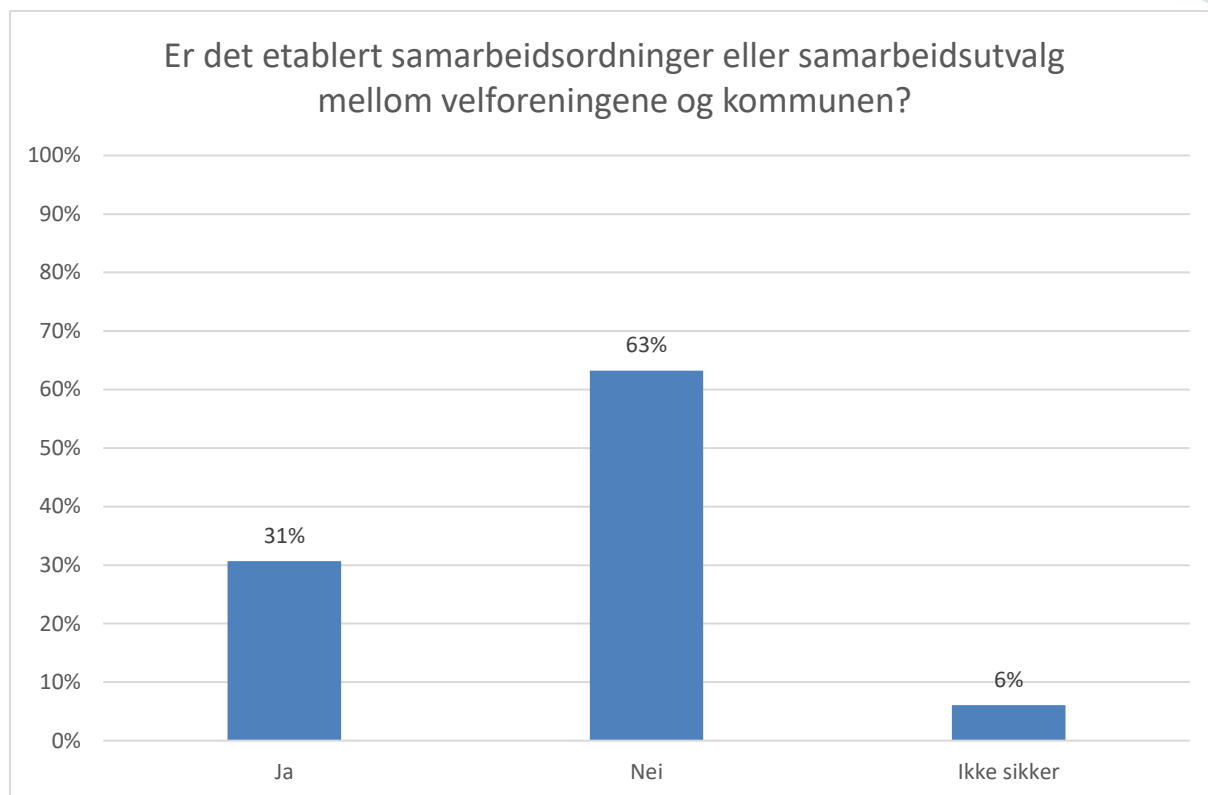
d) Mottar kommunen uttalelser eller merknader fra velforeningene til planer eller saker?

Også når det gjelder uttalelser og merknader til planer/saker, mottar flertallet (55 %) av kommunene slike i stor eller noen grad fra velforeningene. 30 % av kommunene oppgir at de i mindre eller ingen grad mottar slike uttalelser.

Viktig for kontakten mellom kommunene og velforeningene er å etablere formelle samarbeidsordninger eller samarbeidsutvalg mellom aktørene. I spørsmål 3 ønsket vi å kartlegge hvor mange av kommunene som har etablert slike ordninger.

3. Er det etablert samarbeidsordninger eller samarbeidsutvalg mellom velforeningene og kommunen?

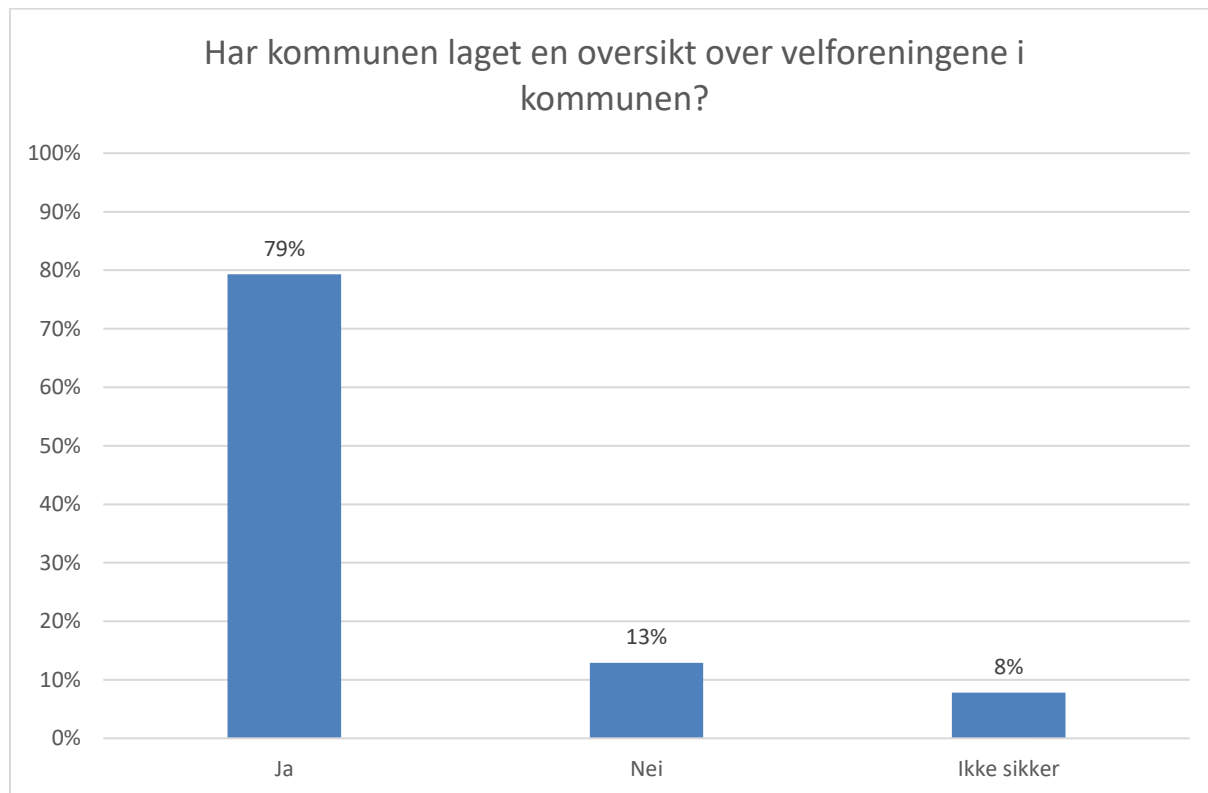
Knappt 1/3 av kommunene har etablert mer formelle samarbeidsordninger eller utvalg mellom kommunen og velforeningene. Flertallet (63 %) har ikke slike ordninger, noe som tyder på at kontakten er mer adhoc-basert.

At slike samarbeidsordninger og utvalg er viktige for kontakten mellom velforeningene og kommunen viser seg bl.a. i forhold til at en merkbart høyere andel av kommuner som har etablert slike fora, også mottar flere uttalelser og merknader til planer og saker. Derimot er det ikke noen særlig forskjell mellom kommuner som har eller ikke har slike fora, med hensyn til i hvilken grad velforeningene søker kontakt i enkeltsaker eller planer.

Et viktig grunnlag for kontakten mellom velforeningene og kommunene, er at kommunene kartlegger hvilke velforeninger man har i kommunen. I spørsmål 4 spurte vi om kommunen har laget en slik oversikt.

4. Har kommunen laget en oversikt over velforeningene i kommunen?

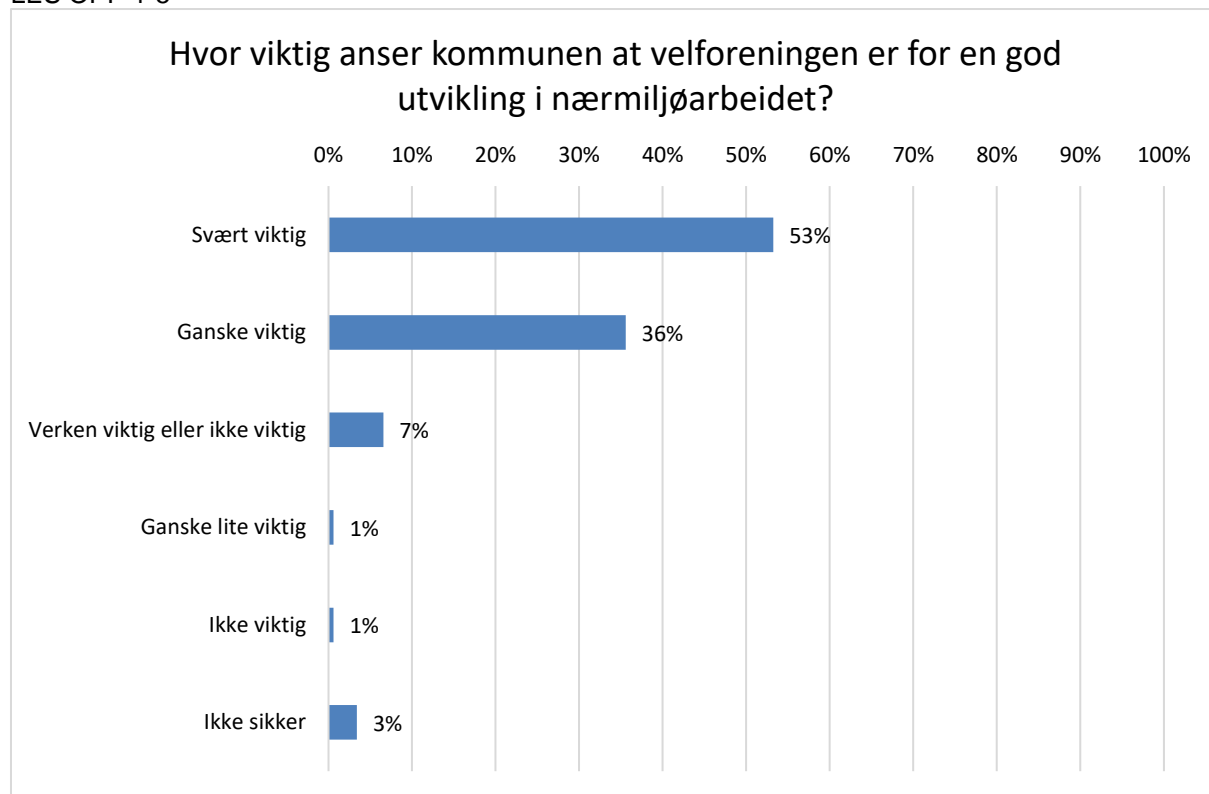
8 av 10 kommuner oppgir at de har laget en oversikt over velforeningene i kommunen. 13 % svarer at de ikke har laget en slik oversikt, mens 8 % er usikre på om det er utarbeidet en slik kartlegging. Her er det kommunene i Trøndelag og Nord-Norge som i størst grad har gjort dette. 91 % av kommunene her svarer ja på dette spørsmålet, mens tilsvarende andeler i kommunene sør for Trøndelag ligger mellom 73 og 76 %. Det er også en tendens til at andelen som har laget en slik oversikt er noe høyere i mindre kommuner enn i større kommuner.

Velforeningenes rolle i nærmiljøarbeidet

I de neste spørsmålene gikk vi mer konkret inn på hvordan kommunene oppfatter velforeningenes engasjement i nærmiljøet.

5. Hvor viktig anser kommunen at velforeningen er for en god utvikling i nærmiljøarbeidet?

LES OPP 1-5

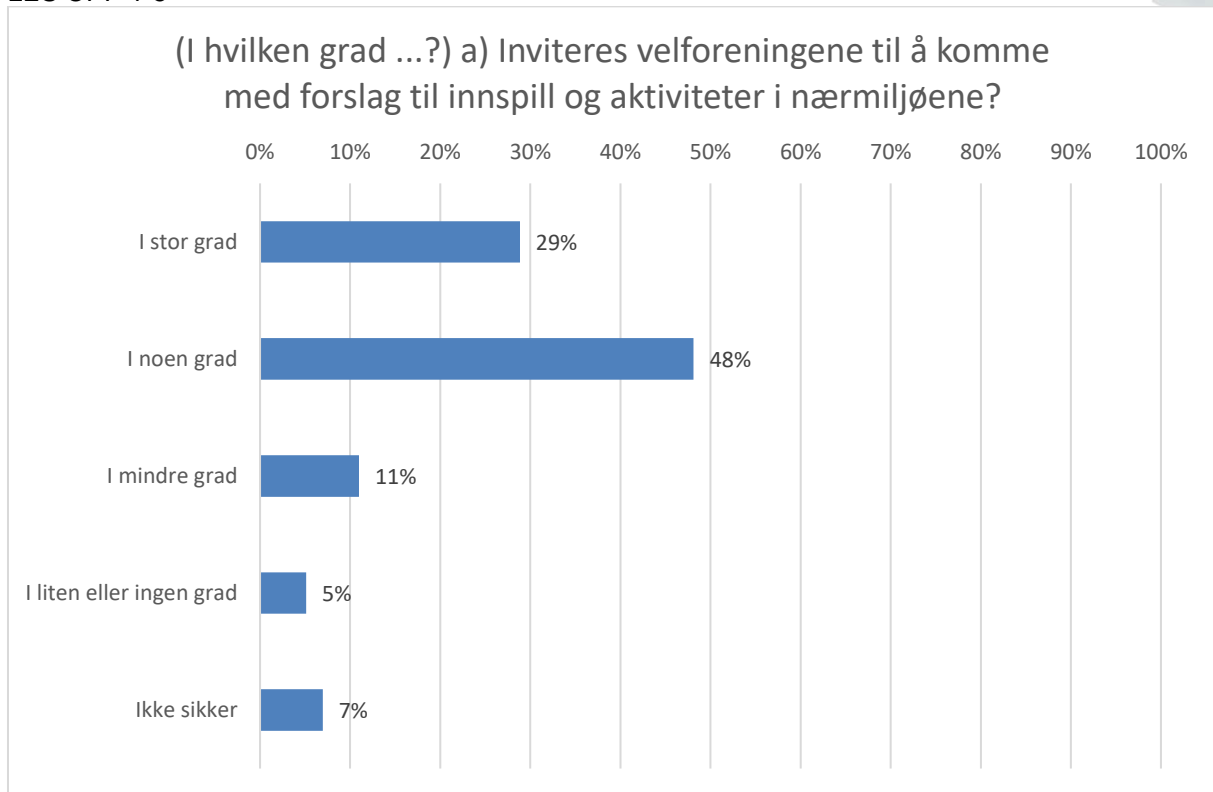

De aller fleste kommunene mener velforeningene er viktige for at en får en god utvikling i nærmiljøene i kommunen. 53 % oppgir at de anser velforeningene som svært viktige på dette området, mens ytterligere 36 % mener de er ganske viktige. En kan altså si at 9 av 10 kommuner mener velforeningene er viktige for en god utvikling i nærmiljøarbeidet. Vi ser en viss tendens til at velforeningene oppfattes som viktigere i de mindre kommunene.

6. I hvilken grad...?

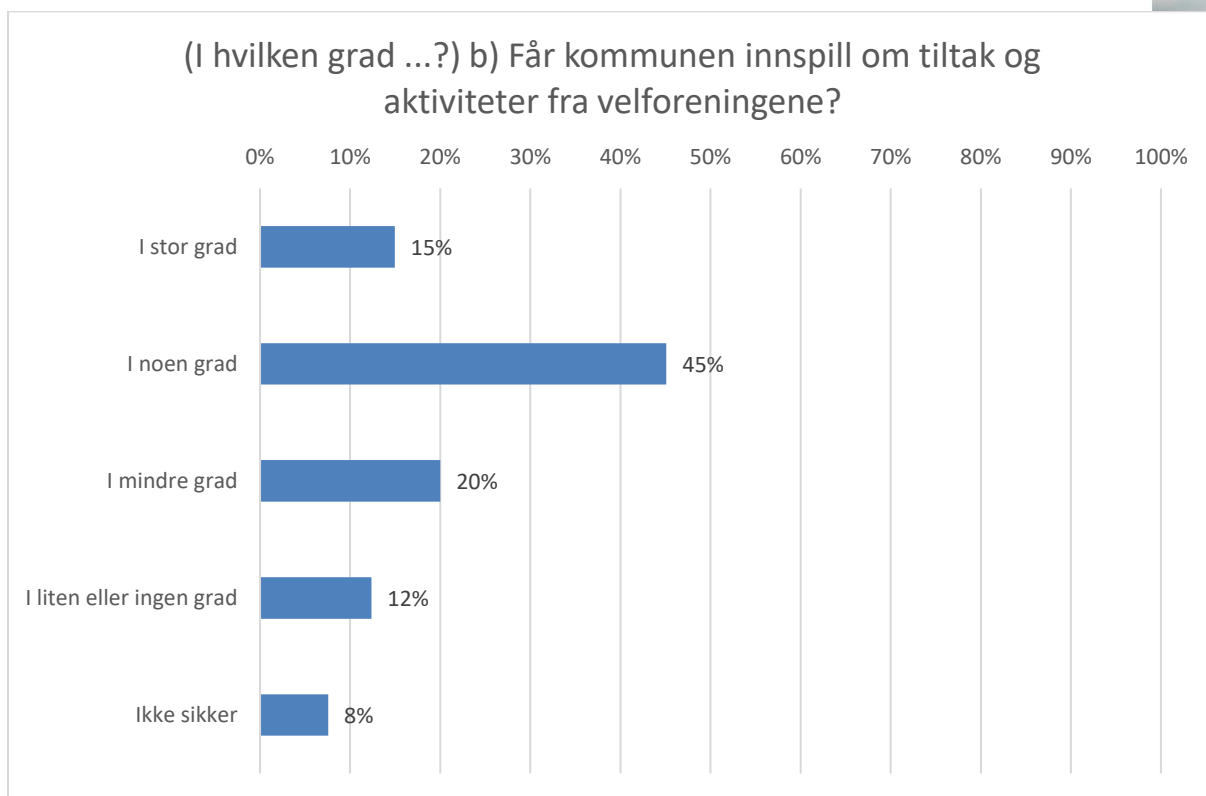
a) Inviteres velforeningene til å komme med forslag til innspill og aktiviteter i nærmiljøene?

LES OPP 1-5

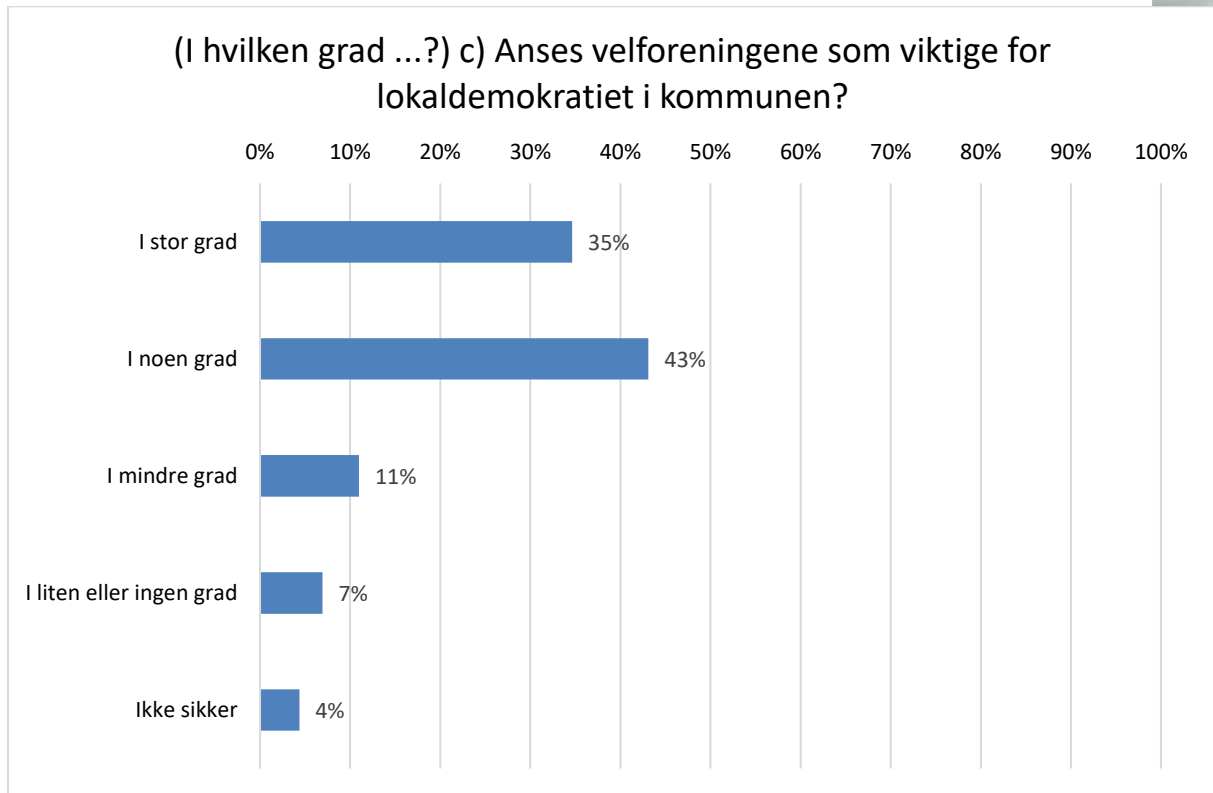
Kommunene synes å være ganske opptatt av at velforeningene skal komme med forslag og innspill til det som skjer i nærmiljøene. Riktignok er det «bare» 29 % som i stor grad inviterer velforeningene til å komme med slike innspill, men tar vi med de 48 % som i noen grad gjør dette, kan vi si at 77 % av kommunene ser nytten av at velforeningene inviteres til å komme med forslag og innspill til utviklingen i nærmiljøene. Vi finner her samme trekk som i spørsmålet over i forhold til at velforeningene i størst grad blir invitert til å komme med innspill i de mindre kommunene.

b) Får kommunen innspill om tiltak og aktiviteter fra velforeningene?

Det er litt færre som oppgir at de faktisk får innspill om tiltak og aktiviteter fra velforeningene, enn som oppgir at de inviterer dem til å gi slike innspill. Likevel er det et klart flertall av kommunene som i stor eller noen grad får innspill. 15 % svarer at de i stor grad får dette, mens ytterligere 45 % sier at de i noen grad mottar slike innspill fra velforeningene. Til sammen 60 % av kommunene oppgir altså at de i stor eller noen grad mottar innspill om tiltak og aktiviteter fra velforeningene. Også her er det en tendens til at dette i litt større grad skjer i mindre kommuner enn større.

c) Anses velforeningene som viktige for lokaldemokratiet i kommunen?

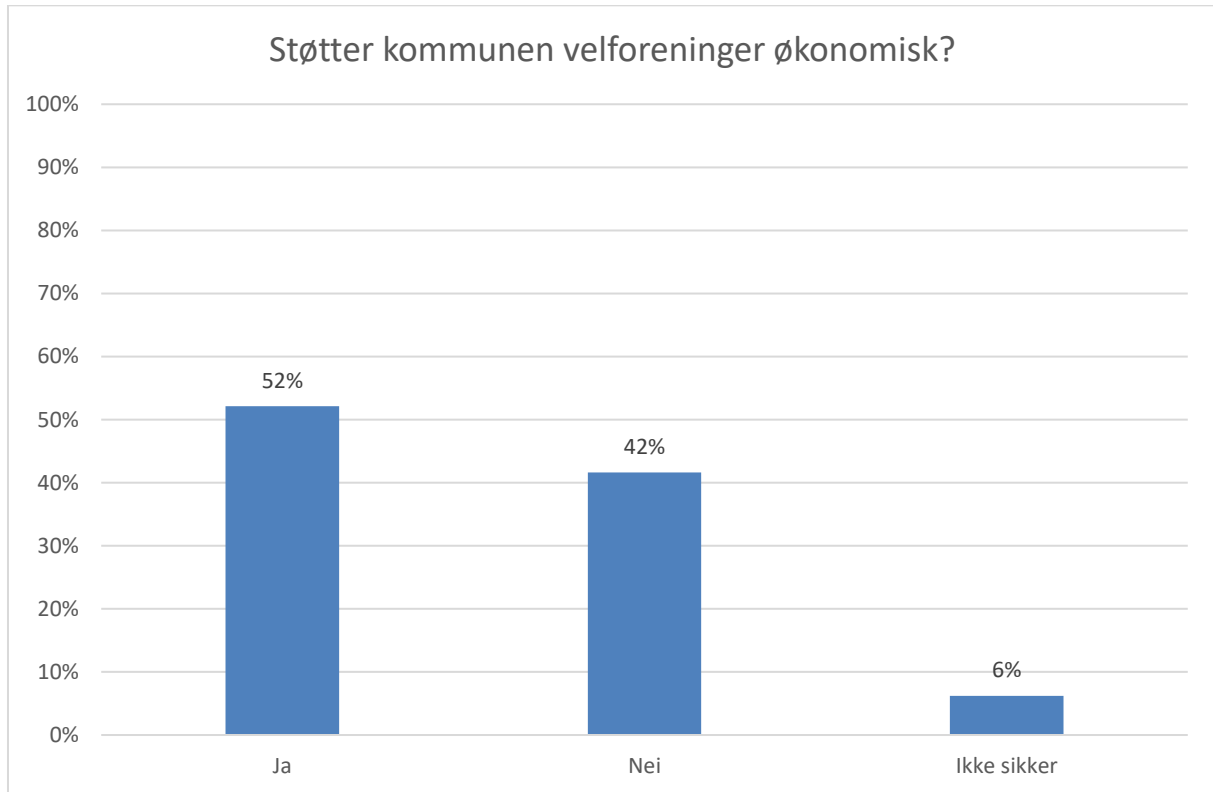

Velforeningenes engasjement i nærmiljøene vil av mange også oppfattes som en viktig del av lokaldemokratiet. Også kommunene ser ut til å verdsette velforeningenes betydning for lokaldemokratiet i kommunen. 35 % anser velforeningene i stor grad som viktige, mens ytterligere 43 % anser dem som viktige i noen grad. En kan altså si at 78 % av kommunene anser velforeningene som viktige for lokaldemokratiet i kommunene. Her finner vi ingen forskjell å snakke om når vi bryter dette ned på kommunestørrelse.

Økonomisk støtte til velforeningene

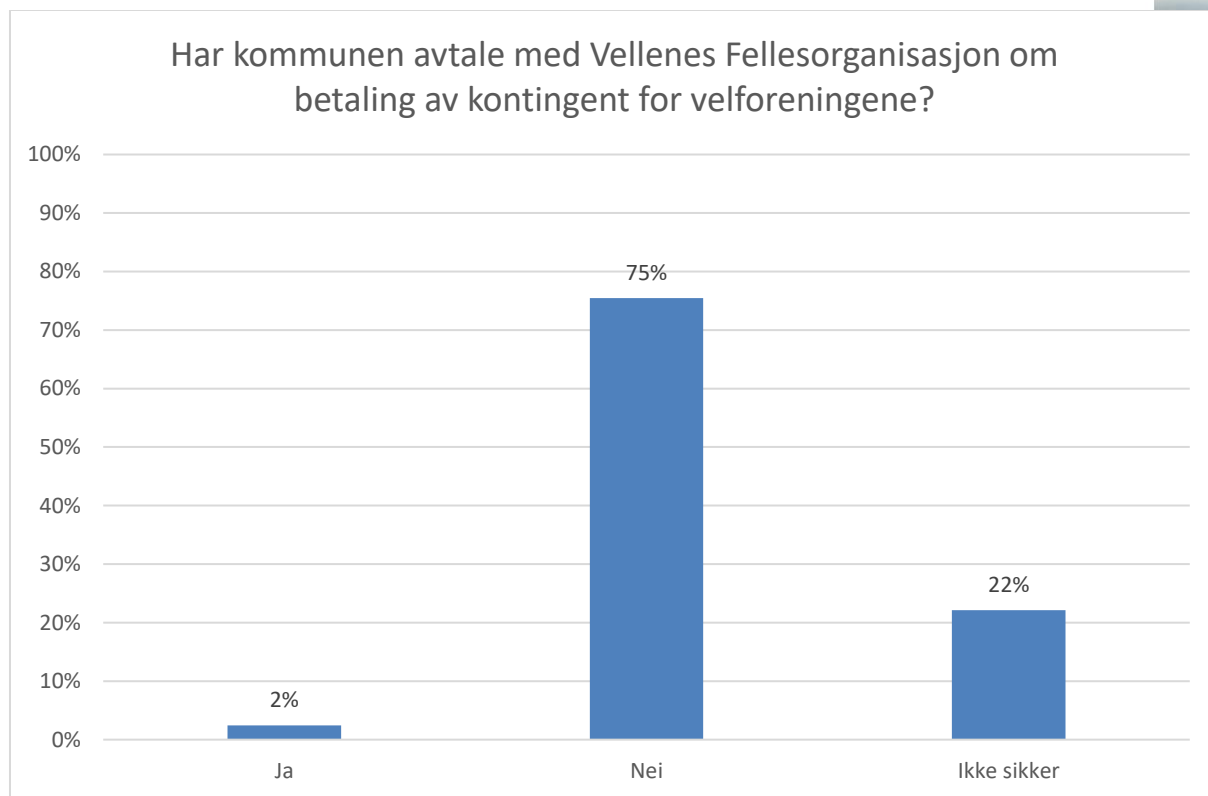
I de to påfølgende spørsmålene ønsket vi å kartlegge om kommunene støtter velforeningene økonomisk.

7. Støtter kommunen velforeninger økonomisk?

Omlag halvparten av kommunene oppgir at de støtter velforeningene økonomisk. Omfanget av støtten og hva slags støtte dette er har vi ikke spurt om, men dette er uansett et uttrykk for at halvparten av kommunene verdsetter velforeningene nok til å bidra økonomisk. 42 % gir imidlertid ikke noen form for økonomisk støtte.

8. Har kommunen avtale med Vellenes Fellesorganisasjon om betaling av kontingent for velforeningene?

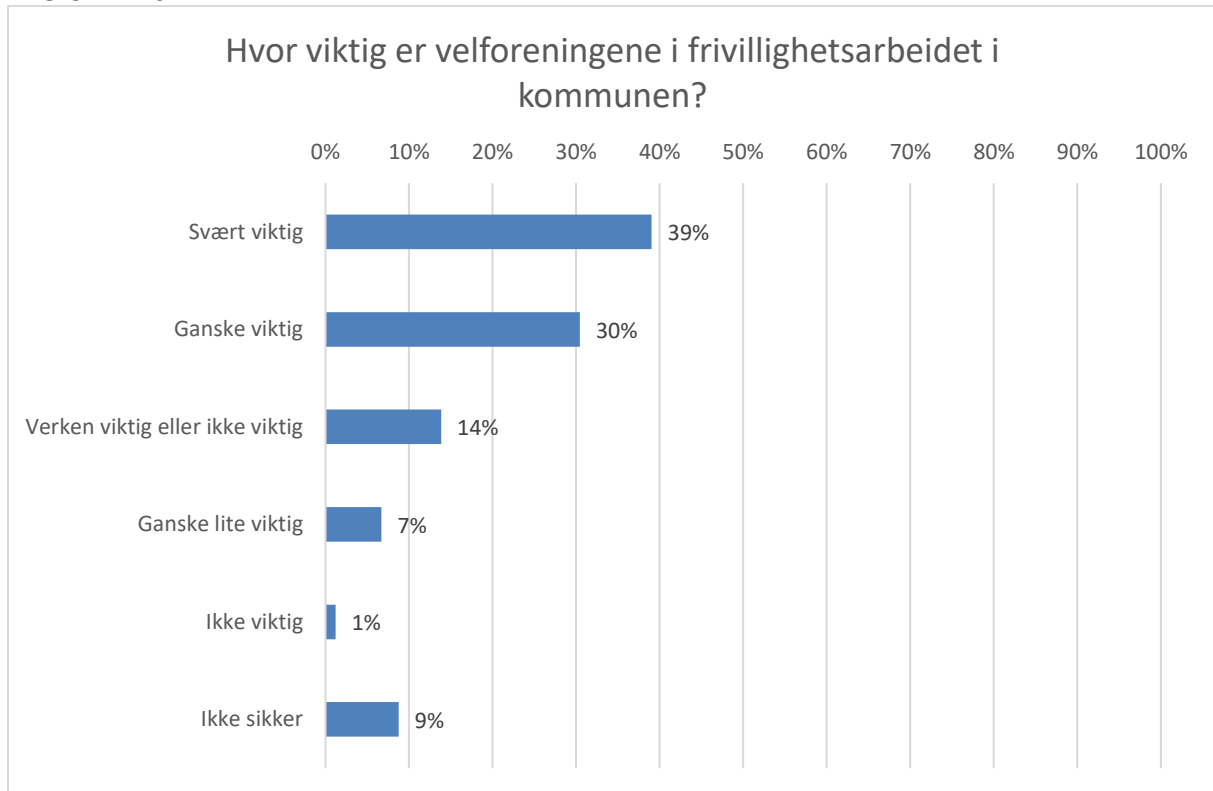
Så å si ingen av kommunene har avtale med vellenes fellesorganisasjon om betaling av kontingent for velforeningene. Vi merker oss at 22 % er usikre på om de gir slik støtte.

Velforeningene og frivillighetsarbeid i kommunene

I de påfølgende spørsmålene ønske vi å se nærmere på velforeningenes rolle i frivillighetsarbeidet i kommunene.

9. Hvor viktig er velforeningene i frivillighetsarbeidet i kommunen

LES OPP 1-5

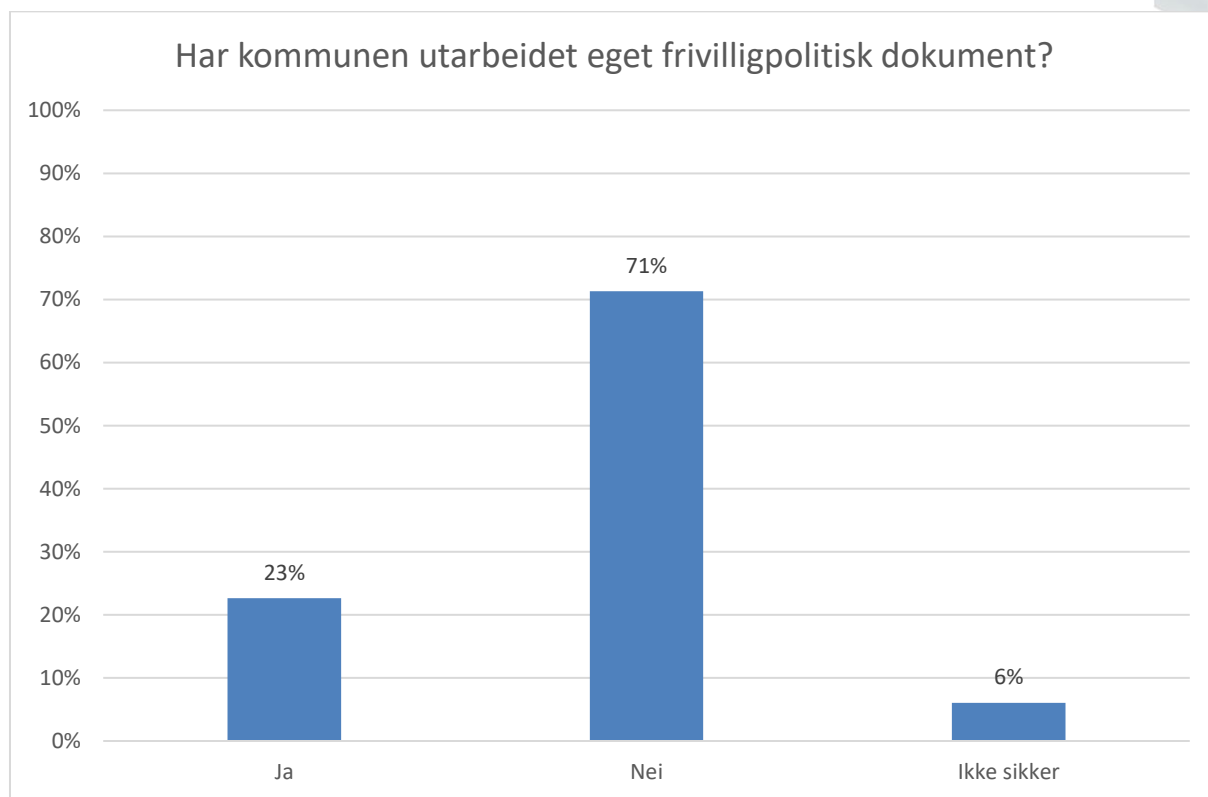

Et klart flertall av kommunene anser velforeningene som viktige i frivillighetsarbeidet i kommunene. 39 % mener de er svært viktige, mens ytterligere 30 % mener de er ganske viktige. Til sammen 69 % av kommunene ser altså på velforeningene som en viktig aktør i frivillighetsarbeidet i kommunen. Bare 8 % ser på dem som lite eller ikke viktige. Her finner vi ingen forskjell når vi bryter ned på kommunestørrelse.

I spørsmål 10 og 11 ønsket vi å kartlegge hvor mange kommuner som har utarbeidet et eget frivilligpolitisk dokument, og i tilfelle om velforeninger og velarbeid er en del av dette dokumentet.

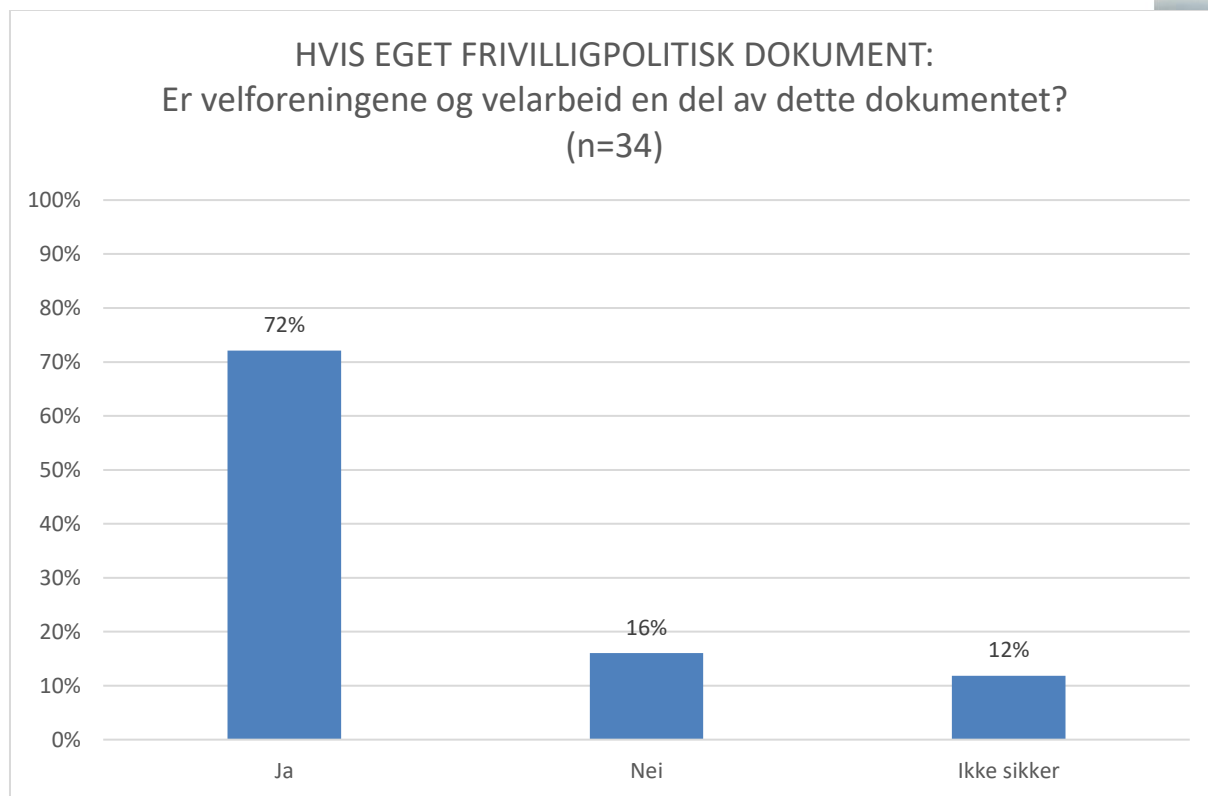
10. Har kommunen utarbeidet eget frivilligpolitisk dokument?

Det er 23 % av kommunene som oppgir at de har utarbeidet et eget frivilligpolitisk dokument, mens 71 % oppgir at de ikke har laget et slikt dokument. Andelen som har laget et slikt dokument er her noe lavere i mindre kommuner enn større kommuner. Vi ser også at lavest andel som har et slikt dokument finner vi i Trøndelag og Nord-Norge (16 %), mens andelen er høyest blant kommuner på Østlandet (28 %).

HVIS JA PÅ SPM 10

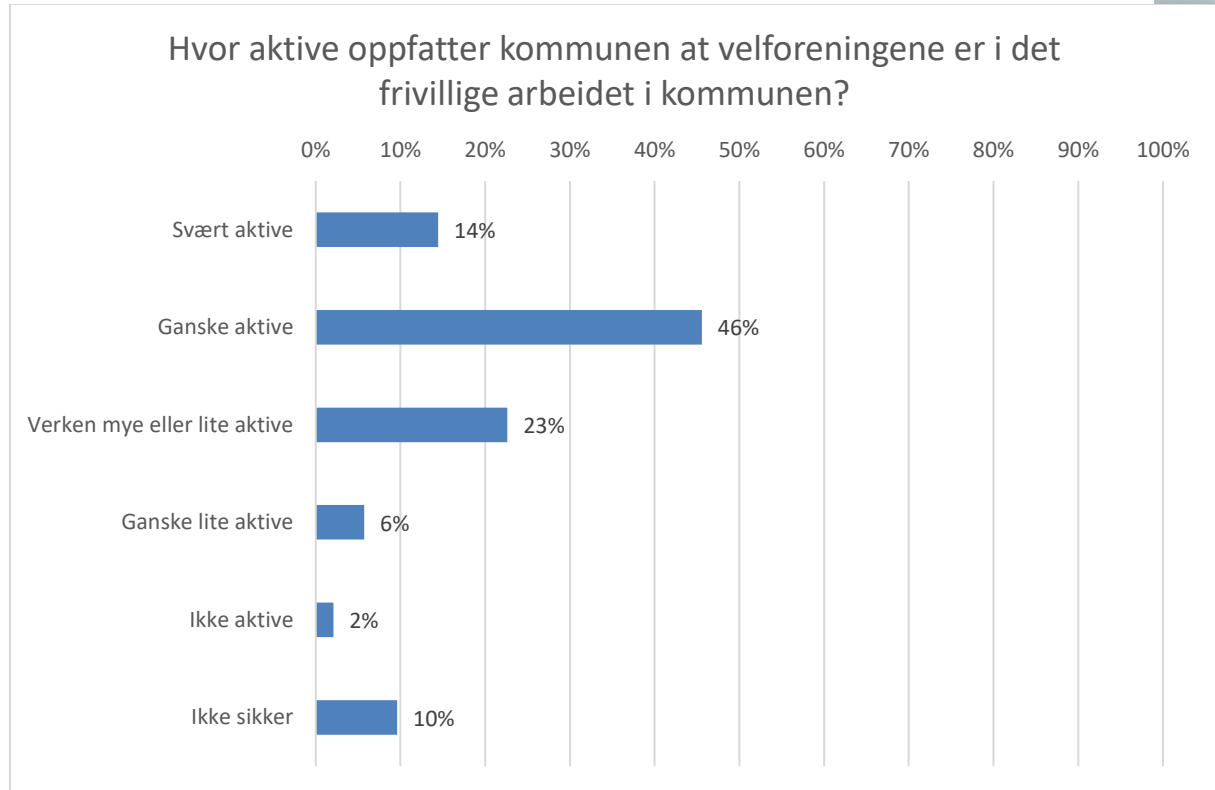
11. Er velforeningene og velarbeid en del av dette dokumentet?

Av de som oppga at de har utarbeidet et eget frivilligpolitisk dokument, svarer 72 % at velforeningene og velarbeid er en del av dette dokumentet. Sett i forhold til alle kommunene i undersøkelsen, kan vi da si at 16 % av kommunene har utarbeidet et frivilligpolitisk dokument der velforeninger og velarbeid er tatt inn.

12. Hvor aktive oppfatter kommunen at velforeningene er i det frivillige arbeidet i kommunen?

LES OPP 1-5

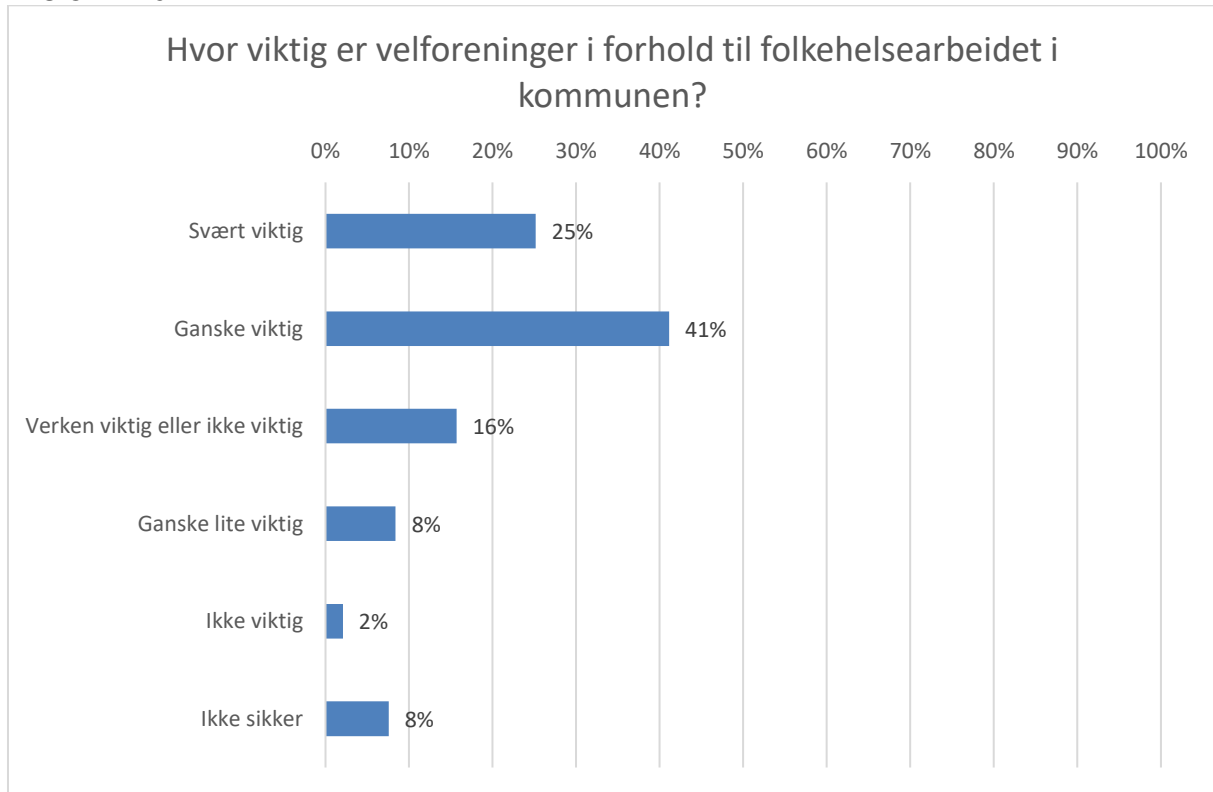
Vi så tidligere at 7 av 10 kommuner oppgir at velforeningene oppfattes som viktige i frivillighetsarbeidet i kommunen. Det er imidlertid ikke så mange som oppfatter velforeningene som så aktive. 14 % oppfatter velforeningene som svært aktive, mens 46 % mener de er ganske aktive. 6 av 10 kommuner oppfatter således velforeningene som aktive i frivillighetsarbeidet. Det er imidlertid 23 % som mener de er verken mye eller lite aktive, mens bare 8 % oppfatter dem som lite eller ikke aktive.

Velforeningenes rolle i folkehelsearbeidet

Avslutningsvis i undersøkelsen tok vi opp velforeningenes rolle i folkehelsearbeidet i kommunen.

13. Hvor viktig er velforeninger i forhold til folkehelsearbeidet i kommunen?

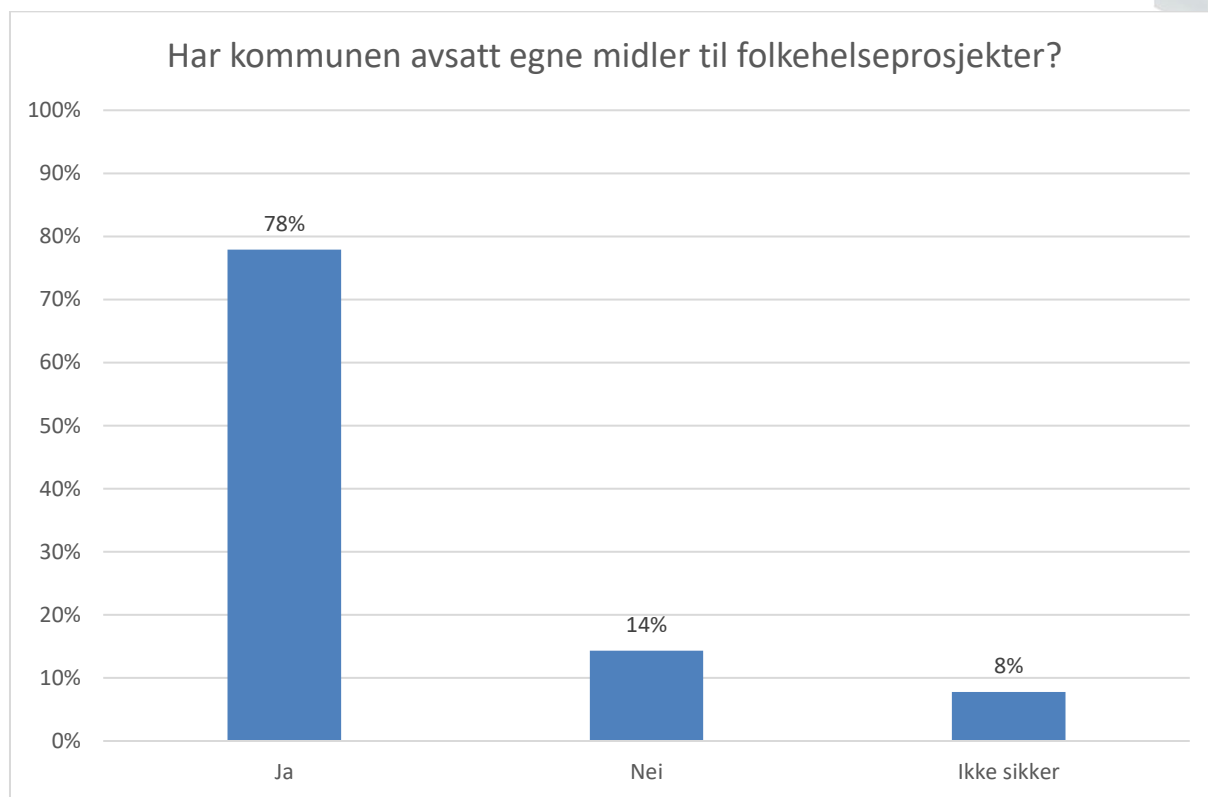
LES OPP 1-5

Et klart flertall av kommunene anser velforeningene som viktige også når det gjelder folkehelsearbeidet i kommunen. 25 % mener de er svært viktige, mens ytterligere 41 % mener de er ganske viktige. Til sammen mener altså 66 % at velforeningene er viktige i forhold til folkehelsearbeidet. Kommunene i Trøndelag og Nord-Norge er de som i størst grad oppfatter velforeningen som viktige i dette arbeidet (78 %). 67 % av kommunene på Sør- og Vestlandet svarer det samme, mens denne andelen er 55 % blant kommunene på Østlandet.

Viktig i dette bildet er også kommunens rolle. Vi spurte derfor om kommunen har avsatt egne midler til folkehelseprosjekter i kommunen.

14. Har kommunen avsatt egne midler til folkehelseprosjekter?

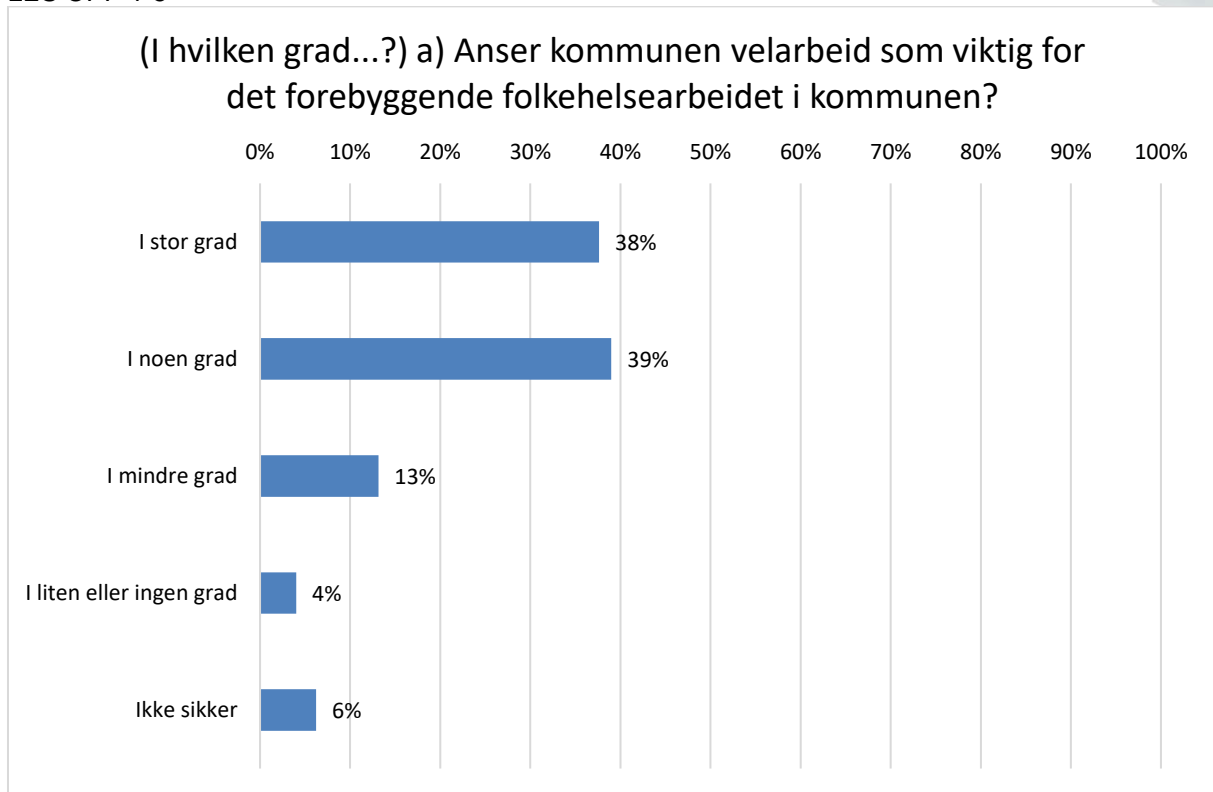

Dette viser at 8 av 10 kommuner har avsatt egne midler til folkehelseprosjekter i kommunen. 14 % oppgir imidlertid at de ikke har satt av midler til folkehelseprosjekter, mens 8 % er usikre.

15. I hvilken grad...?

a) Anser kommunen velarbeid som viktig for det forebyggende folkehelsearbeidet i kommunen?

LES OPP 1-5

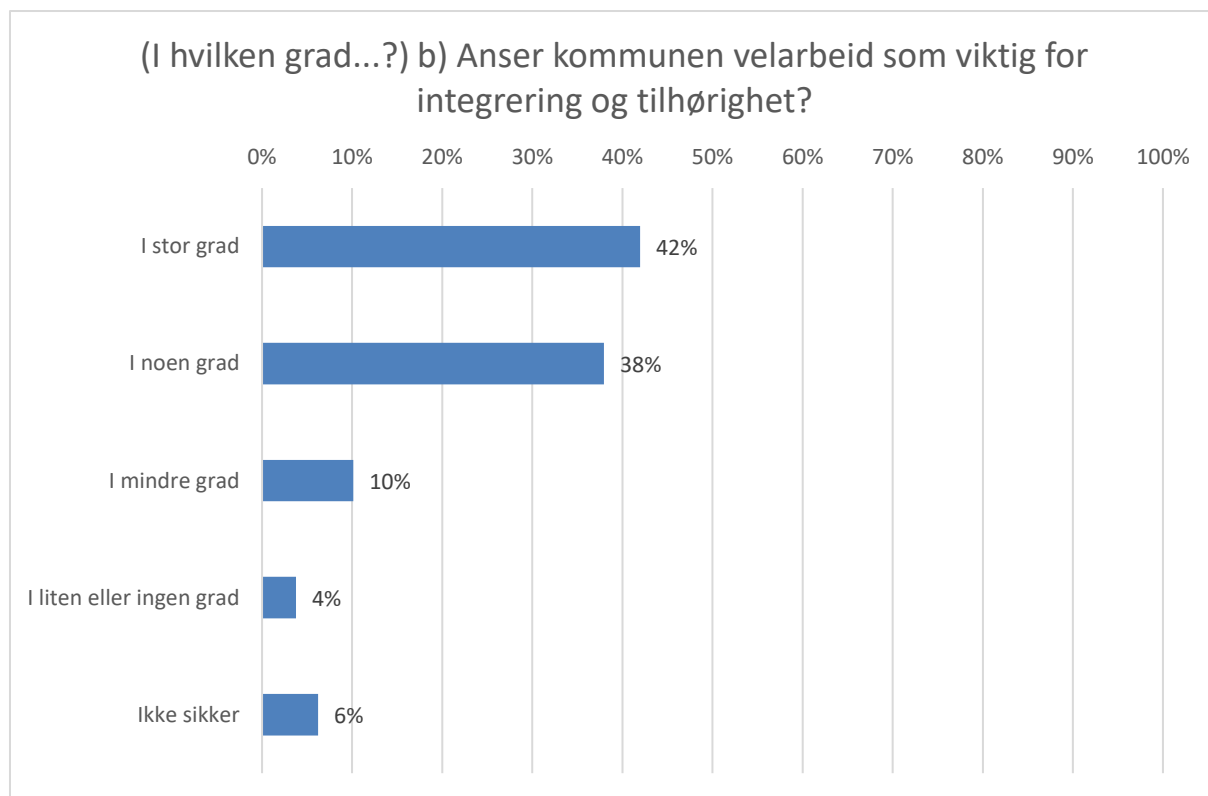

Nær 8 av 10 kommuner anser velarbeid som viktig for forebyggende folkehelsearbeid i kommunen. 38 % svarer at de i stor grad anser velarbeid som viktig, mens ytterligere 39 % anser det som i noen grad viktig. Det er bare 17 % som i mindre eller ingen grad anser velarbeid som viktig i det forebyggende folkehelsearbeidet i kommunen.

Velarbeids innsats for integrering og tilhørighet

Det siste vi ba kommunene vurdere var i hvilken grad de anser velarbeid som viktig for integrering og tilhørighet.

b) Anser kommunen velarbeid som viktig for integrering og tilhørighet?

8 av 10 kommuner anser velarbeid som viktig for integrering og tilhørighet. 42 % svarer i stor grad, mens 38 % svarer i noen grad. Det er særlig blant de mindre kommunene at dette anses som viktig, selv om det også er viktig i større kommuner. Det er bare 14 % som mener at velarbeid i mindre grad er viktig for integrering/tilhørighet. Her skiller kommunene på Østlandet seg litt fra resten av landet. På Østlandet er det 23 % av kommunene som svarer at dette arbeidet i mindre eller ingen grad er viktig, mens denne andelen i resten av landet ligger mellom 7 og 12 %.

Oppsummering

I denne undersøkelsen har vi avdekket at kommunene i varierende grad har mer etablerte kontaktpunkter overfor velforeningene. Rundt halvparten har i stor eller noen grad kontaktmøter eller informasjonsmøter med velforeningene, mens «bare» 31 % har etablert samarbeidsordninger eller samarbeidsutvalg mellom velforeningene og kommunen. 16 % av kommunene har utarbeidet et eget frivillighetsdokument der velforeningene og velarbeid er tatt inn. Likevel verdsetter et klart flertall av kommunene velforeningenes betydning og innsats i kommunen. Dette gjelder alt fra innbyggermedvirkning, utvikling av nærmiljøene, lokaldemokratiet, frivillighetsarbeidet, folkehelsearbeidet, og integrering og tilhørighet. Rundt halvparten av kommunene støtter da også velforeningene økonomisk.